

Nr 27.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överlåtelse av vissa staten tillhöriga anläggningar för ön Vens elektrifiering; given Stockholms slott den 12 januari 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att vissa staten tillhöriga anläggningar för ön Vens elektrifiering skola utan särskilt vederlag överlätas till Sydsvenska kraftaktiebolaget i samband med att bolaget gör vissa åtaganden beträffande öns försörjning med elektrisk kraft.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och handelsdepartementen anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, följande.

I 1938 års statsverksproposition (IX ht p. 130) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att, i avbidan på proposition i ämnet, till ön Vens elektrifiering för budgetåret 1938/39 beräkna ett reservationsanslag av 98 000 kronor.

Sedermera föreslog Kungl. Maj:t i en den 3 mars 1938 till riksdagen avlåten proposition, nr 192, att riksdagen skulle till nämnda ändamål för budgetåret 1938/39 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 88 000 kronor. Propositionen bifölls av riksdagen (r. skr. nr 186).

Genom beslut den 27 maj 1938 ställde Kungl. Maj:t anslaget till lotsstyrelsens förfogande att av styrelsen disponeras för att genomföra elektrifieringen av Ven i enlighet med vissa närmare angivna bestämmelser. Enligt dessa bestämmelser skulle lotsstyrelsen träffa avtal med Västra Rönnebergs energiförening u. p. a., Härslöv. Föreningen skulle genom avtalet förbinda sig att utföra de för elektrifieringen erforderliga anläggningarna och att under avtalstiden förse ön med elektrisk kraft på, bland andra, följande villkor.

Anläggningarna för öns elektrifiering skulle, efter det kostnaderna med anlåtande av anslaget likviderats av lotsstyrelsen, med äganderätt tillhöra staten och stå under styrelsens förvaltning. Det skulle åligga styrelsen att, så länge föreningen innehade koncession för anläggningarna, avgiftsfritt ställa desamma till föreningens förfogande. Föreningen skulle ha skyldighet att leverera elektrisk energi för statens, övriga allmänna ävensom enskilda behov å Ven. Därvid skulle bland annat gälla, att föreningen hade att svara för samtliga anläggningsdelars skötsel, vård och underhåll. Föreningen hade att omedelbart påbörja arbetet för en planmässig elektrifiering av Ven. Elektrifieringen skulle utsträckas till samtliga de delar av ön, där intresse därför funnes och där kostnaderna för elektrifieringen kunde anses skäliga. För distributionen av energi för allmänt, icke statligt behov eller för enskilt behov skulle föreningen icke äga tillämpa högre taxor eller eljest strängare villkor än som gällde för föreningens motsvarande avnämre på fastlandet. Vid koncessionstidens utgång skulle föreningen avlämna anläggningarna till styrelsen i det skick, vari dylika anläggningar med hänsyn till naturlig slitning vid aktsamt begagnande borde befinna sig vid sagda

tidpunkt, eller ock gälda det belopp, som kunde erfordras för att sätta dem i sådant skick. Föreningen skulle ställa av styrelsen godkänd säkerhet för fullgörande av dess förpliktelser enligt det blivande avtalet. För anläggningarnas vård, skötsel och drift skulle dessa vara ställda under statlig kontroll. Kontrollen skulle utövas genom sakkunnig person, utsedd av kommerskollegium.

Den 10 och 20 september 1938 upprättades mellan styrelsen och föreningen ett kontrakt rörande Vens elektrifiering med, bland andra, nyssnämnda villkor. Genom kontraktet reglerades därjämte styrelsens abonnemang å elektrisk energi för lotsverkets anläggningar på Ven.

Föreningens koncessionstid gick till ända år 1948. Den 1 juli 1948 övertogs föreningens kraftledningsnät på fastlandet och på Ven av Sydsvenska kraftaktiebolaget. I samband därmed åtog sig bolaget även att fullgöra föreningens förpliktelser enligt nämnda kontrakt.

I skrivelse den 6 september 1950 har *lotsstyrelsen* hemställt att de anläggningar för Vens elektrifiering, vilka tillhöra staten och förvaltas av styrelsen, måtte med äganderätt överlätas till bolaget på i huvudsak de villkor, som framgå av ett vid skrivelsen fogat kontraktsförslag. Enligt detta kontraktsförslag skall bolaget — för att förbättra kraftförsörjningen på Ven — åtaga sig att på egen bekostnad anskaffa och utlägga ytterligare en sjökabel från Rustningshamn på fastlandet till Hakens fyrplats på Ven. Vidare skall bolaget förbinda sig att till och med den 20 december 1969 leverera elektrisk energi för såväl statens och övriga allmänna behov som enskilda behov på Ven samt att därvid icke tillämpa högre taxor eller eljest strängare villkor än som gälla för bolagets motsvarande avnämare på fastlandet. Det skall även åligga bolaget att vidtaga alla skäligen åtgärder för att säkerställa öns kraftförsörjning, att vidmakthålla det elektriska ledningsnätet på ön i gott stånd samt att fullfölja arbetet med öns planmässiga elektrifiering, vilket arbete skall utsträckas till alla de delar av ön, där intresse därför finnes och där kostnaderna för elektrifieringen icke kunna anses oskäligt stora. Staten skall å sin sida överlämna de staten tillhöriga anläggningarna i befintligt skick och utan vederlag till bolaget samt utan kostnad för bolaget inom befintligt maskinhus vid Hakens fyrplats till och med utgången av år 1969 upplåta erforderlig plats för det ställverk, varmed sjökablarna från fastlandet avslutas på Ven.

Såsom skäl för framställningen har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Bolaget avser att på egen bekostnad anskaffa och utlägga ytterligare en sjökabel mellan fastlandet och Ven. Anledningen härtill är att den nuvarande sjökabeln icke har tillräcklig överföringsförmåga i förhållande till energiåtgången. Vidare ämnar bolaget genom den nya kabeln förbättra säkerheten hos Vens kraftförsörjning. I samband med tillkomsten av denna kabel, för vilken koncession redan erhållits, skulle vissa av de staten tillhöriga anläggningarna på bolagets bekostnad ersättas med större sådana eller kompletteras. Härigenom skulle emellertid äganderättsförhållandena beträffande anläggningarna bli oklara och mindre tillfredsställande. Fråga har därför uppstått om överlåtelse å bolaget av äganderätten till samtliga ifrågavarande anläggningar, bland annat den nuvarande sjökabeln till Ven.

Staten har under tiden efter Vens elektrifiering genom elektrifieringsberedningen i ett stort antal fall lämnat kraftdistributörer kontanta bidrag utan återbetalningsskyldighet för anordnande av kraftledningar från befintliga högspänningsnät till mer eller mindre isolerat belägna bebyggelseområden. Detta har skett för att möjliggöra elektrifiering av dylika områden utan att från de enskilda abonnenterna kräva större ekonomiska insatser än dem, som uppkomma vid elektrifiering av mera gynnsamt belägna trakter. Bidraget har i varje sådant fall pläгат avvägas i förhållande till elektrifieringens omfattning inom respektive område.

I fråga om Vens elektrifiering torde det på sin tid anvisade anslaget av 88 000 kronor ungefärligen motsvara det belopp, som numera högst skulle ha utgått i statsbidrag för ett motsvarande elektrifieringsobjekt. Härjämte bör beaktas, att de omfattande elektrifieringsarbeten beträffande lotsverkets anläggningar å Ven, vilka genomfördes ungefär samtidigt med öns elektrifiering, blevo avsevärt mindre kostsamma på grund av att elektrisk kraft för dessa anläggningar kunde erhållas från allmänt distributionsnät. Härigenom inbesparades nämligen kostnaden, omkring 28 000 kronor, för en för självförsörjning utbyggd, råoljedriven kraftcentral på ön. I betraktande av det anförda synes man icke böra hysa några betänkligheter mot att å bolaget överlåta äganderätten till de ifrågavarande anläggningarna. Staten bör emellertid erhålla garanti för att bolaget svarar för erforderlig leverans av kraft till Ven under anläggningarnas återstående brukbarhetstid. Denna period torde skäligen icke böra beräknas omfatta längre tid än till omkring år 1969. Enligt vad styrelsen inhämtat omfattar nyssnämnda koncession å den nya kabeln tiden till och med den 20 december 1969. Styrelsen anser det vara lämpligt, att bolagets garanti för kraftleveransen till Ven skall bestämmas att omfatta samma tid. I enlighet härmed har styrelsen upprättat ett förslag till kontrakt mellan styrelsen och bolaget, avsett att ersätta de delar av kontraktet mellan styrelsen och Västra Rönnebergs energiförening, vilka röra Vens elektrifiering och förseende med elektrisk kraft. Förslaget har av styrelsen underställt bolaget, vilket förklarat sig icke ha något att erinra emot detsamma. De delar av det gamla kontraktet, som beröra styrelsens abonnemang å elektrisk energi för lotsverkets anläggningar å Ven, avses skola ersättas av ett särskilt kontrakt mellan styrelsen och bolaget.

Statskontoret och elektrifieringsberedningen ha i särskilda yttranden icke funnit anledning till erinran mot lotsstyrelsens framställning.

Departementschefen.

Vid den av Västra Rönnebergs energiförening u. p. a. vidtagna elektrifieringen av Ven bekostades vissa anläggningar med anlåtande av det anslag å 88 000 kronor, som 1938 års riksdag ställt till förfogande för ändamålet. Äganderätten till anläggningarna förbehölls därvid kronan men föreningen skulle få avgiftsfritt använda dem på villkor, bland andra, att föreningen levererade elektrisk energi för allmänt och enskilt behov å ön. Sedan Sydsvenska kraftaktiebolaget numera övertagit föreningens kraftledningsnät, har bolaget planerat att på egen bekostnad utlägga en ny kabel mellan fastlandet och ön samt i samband därmed ersätta eller komplettera vissa delar av de staten tillhöriga anläggningarna.

Genom nämnda åtgärder, vilka ha till syfte att förbättra öns kraftförsörjning, komma emellertid äganderättsförhållandena i fråga om sistnämnda anläggningar att bli oklara och mindre tillfredsställande. Lotsstyrelsen har därför föreslagit, att äganderätten till dessa anläggningar skall utan särskilt vederlag överföras å bolaget.

Sedan elektrifieringen av Ven genomfördes har, såsom lotsstyrelsen framhållit, möjlighet skapats för elektrifieringsföretag att få bidrag av allmänna medel utan återbetalningsskyldighet. Sådana bidrag ha utgått i ett stort antal fall. Det anslag å 88 000 kronor, som på sin tid ställdes till förfogande för öns elektrifiering, synes i stort sett motsvara vad som enligt de senare tillkomna bestämmelserna skulle ha kunnat utgå till ett sådant företag. Härtill kommer, att genom ifrågavarande företag avsevärda besparingar kunnat göras beträffande lotsstyrelsens egna elektrifieringsarbeten å ön. Med hänsyn härtill synas knappast några betänkligheter böra resas mot lotsstyrelsens förslag.

De närmare villkoren för överlåtelsen torde böra utformas i huvudsakliga överensstämmelse med lotsstyrelsens förslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, lotsstyrelsen att besluta härom.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva att vissa staten tillhöriga anläggningar för ön Vens elektrifiering må på i huvudsak de villkor, som förut angivits, överlåtas å Sydsvenska kraftaktiebolaget.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Malte Olsson.